

შეთანხმების ფურცელი

რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკსა (KfW) და საქართველოს შორის 2019 წლის 7 ოქტომბერს ხელმოწერილი სასესიო შეთანხმებასთან (პოლიტიკაზე დაფუძნებული სესხი II) დაკავშირებით

უწყება	შენიშვნა	კომენტარი
საქართველოს იუსტიციის სამინისტრო	ხელშეკრულების პროექტის 1.2 მუხლი მითითებას აკეთებს „ცალკე ხელშეკრულებაზე“, რომელიც უნდა გაფორმდეს „პროგრამის“ დეტალებთან დაკავშირებით იმავე მხარეებს, ანუ, საქართველოს, წარმოდგენილი საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ, და „KfW“-ს შორის. აღნიშნულთან დაკავშირებით მიგვაჩნია, რომ იმ პირობებში, როდესაც წინამდებარე სესხით დაფინანსებული „პროგრამის“ განხორციელება არ ხდება სხვა მესამე პირის, მაგალითად, „პროექტის განმახორციელებელი სააგენტოს“ მიერ, ამასთან, დადგენილი პრაქტიკის თანახმად, „ცალკე ხელშეკრულება“, როგორც წესი, ემსახურება სწორედ ამ პირთან სესხით დაფინანსებული „პროგრამის“ დეტალების ცალკე შეთანხმების მიზანს, ვინაიდან ის არ წარმოადგენს ძირითადი ხელშეკრულების სასესიო ხელშეკრულების მხარეს, დამატებით უნდა შეფასდეს საკითხი წინამდებარე ხელშეკრულებისა და მესამემისი „პროგრამის“ ფარგლებში „ცალკე ხელშეკრულების“ არსებობის მიზანშეწონილობის თაობაზე.	მიუხედავად იმისა, რომ ხელშეკრულების ფარგლებში არ არის გათვალისწინებული პროექტის განმახორციელებელი სააგენტოს არსებობა, დამატებითი ხელშეკრულების გაფორმება წარმოადგენს დონორის სტანდარტულ პროცედურას, სადაც გაწერილია ყველა ის დეტალი, რომელიც გათვალისწინებული არ არის აღნიშნული სასესიო შეთანხმებით.
	ხელშეკრულების პროექტის 2.3 მუხლის პირველ ნაწილთან (ქვეპუნქტების ნუმერაცია საჭიროებს კორექტირებას) მიმართებით შევნიშნავთ, რომ „მსესხებლის“ მიერ „KfW“-სთვის წარსადგენი „იურიდიული დასაბუთება“ (Legal Opinion) გაიცემა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს მიერ. „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის მე-5 პუნქტისა და, ასევე, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს დებულების თანახმად, იუსტიციის სამინისტრო ახორციელებს სახელმწიფო ვალის აღების შესახებ ხელშეკრულებათა დადებასთან დაკავშირებული პროცედურების საქართველოს კანონმდებლობის თანახმად შესრულების დადასტურებას. შესაბამისად, ხელშეკრულების პროექტის 2.3 მუხლის პირველი ნაწილი უნდა ჩამოყალიბდეს იმგვარად, რომ იუსტიციის სამინისტროს მიერ გასაცემი	გათვალისწინებულია. შესაბამისი პუნქტი ჩამოყალიბდა შემდეგი რეგაქციით: The Borrower will have demonstrated by presenting a legal opinion satisfactory to KfW, and by presenting certified copies (each with an official translation into the language of this Agreement) of all documents to which this Legal Opinion refers, confirming that the Loan Agreement is legally valid, binding and enforceable against the Borrower (including for the avoidance of doubt, a statement regarding KfW's exemption from all

	იურიდიული დასაბუთება არ მოიცავდეს განცხადებას „KfW“-ს საგადასახადო ვალდებულებებისგან განთავისუფლების თაობაზე. ვინაიდან აღნიშნული განცხადების იურიდიულ დასაბუთებაში გათვალისწინება სცილდება საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს კომპეტენციას. ამასთან, მიზანშეწონილია, 2.3. მუხლის პირველი ნაწილის „i“ ქვეპუნქტის შინაარსი ჩამოყალიბდეს იმგვარად, რომ მის ფარგლებში საკონსტიტუციო სამართალზე მითითების ნაცვლად, მითითება მოხდეს, ზოგადად, „მსესხებლის“ კანონმდებლობაზე. 2.3. მუხლის პირველი ნაწილის „ii“ ქვეპუნქტის შინაარსი, ასევე, საჭიროებს კორექტირებას, რამდენადაც წინამდებარე ხელშეკრულება არ წარმოადგენს საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებას, ამასთან, მის საფუძვლად მითითებული არ არის არც სხვა საერთაშორისო ხელშეკრულება, მაგალითად, „სამთავრობო შეთანხმება“, შესაბამისად, „საქართველოს საგადასახადო კოდექსის“ მე-2 მუხლის მე-7 ნაწილით დაშვებული შესაძლებლობა საგადასახადო რეგულაციებისგან განსხვავებული პირობების დადგენის თაობაზე მოცემულ ხელშეკრულებაზე ვერ გავრცელდება. ამდენად, მიგვაჩნია, რომ ხსენებული დებულება საჭიროებს კორექტირებას, მაგალითად, ამავე ხელშეკრულების პროექტის 1.3 მუხლის ან 9.1 მუხლის შინაარსის მხედველობაში მიღებით.	taxes on income from interest, charges, fees and similar costs when granting the Loan). ამასთან 9.3 პუნქტის თანახმად „მსესხებელი თავად გაიღებს ამ შეთანხმების გაფორმებასთან და შესრულებასთან დაკავშირებულ ყველა გადასახადს და სხვა ოფიციალურ მოსაკრებელს“.
	ამასთან, იმის გათვალისწინებით, რომ ზემოაღნიშნული იურიდიული დასაბუთება იუსტიციის სამინისტროს მიერ გაიცემა მხოლოდ ერთხელ, ამ ხელშეკრულების ხელმოწერისა და ძალაში შესვლის შემდეგ მისი ნამდვილობის დადასტურების მიზნით, ხელშეკრულების პროექტის 2.3 მუხლის ბოლო პარაგრაფში დაზუსტებულ უნდა იქნეს ის დოკუმენტები, რომელთა გამოთხოვის უფლებაც ექნება „KfW“-ს ხელშეკრულების მოქმედების განმავლობაში. აქვე, ზოგადად, შევნიშნავთ, რომ ზემოაღნიშნული მუხლი „KfW“-ს აძლევს შესაძლებლობას, მოითხოვოს ნებისმიერი სახის დოკუმენტი ამ მუხლით განსაზღვრული წინაპირობების დასადასტურებლად. ამდენად, მისი ამ ფორმით დატოვება უნდა გადაწყდეს მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე.	არ არის გათვალისწინებული დონორის მიერ. თუმცა იურიდიული დასაბუთება იუსტიციის სამინისტროს მიერ გაიცემა მხოლოდ ერთხელ, სასესხო ხელშეკრულების ხელმოწერისა და ძალაში შესვლის შემდეგ. აღნიშნული ჩანაწერი არ ითვალისწინებს აღნიშნული დოკუმენტის ხელმოწერად გაცემას. ხოლო რაც შეეხება 'ნებისმიერი სახის დოკუმენტი'-ს მოთხოვნას, აღნიშნული ეხება სასესხო ხელშეკრულებიდან გამომდინარე და მასთან დაკავშირებულ დოკუმენტებს.

	ხელშეკრულების პროექტის 3.2 მუხლის ტექსტი ბუნდოვანია და იძლევა მისი არაერთგვაროვანი განმარტების შესაძლებლობას. კერძოდ, მუხლის პირველი და მეორე წინადადებები განსაზღვრავენ „მართვის გადასახადის“ (Management Fee) გადახდის განსხვავებულ დროებს. ამასთან, ორივე შემთხვევაში, „მართვის გადასახადის“ გადახდა დაკავშირებულია ხელშეკრულების ხელმოწერასთან და არა ძალაში შესვლასთან. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ხელშეკრულების პროექტის 3.2 მუხლი უნდა ჩამოყალიბდეს იმგვარად, რომ აღმოიფხვრას ალტერნატიული გადახდის თარიღები და „მართვის გადასახადი“ გადასახდელი იყოს მხოლოდ სასესხო ხელშეკრულების ძალაში შესვლის შემდეგ.	არ არის გათვალისწინებული. სესხის თანხის ხელმისწავდომობა, მისი გადახდა ხდება მხოლოდ სასესხო ხელშეკრულების ძალაში შესვლის შემდეგ და აღნიშნული ჩანაწერი არ გულისხმობს ხელშეკრულების ძალაში არ ყოფნის შემთხვევაში გადახდის ვალდებულებას
	ხელშეკრულების პროექტის 5.5 მუხლი დადგენილია, რომ „KfW“-ს მიერ „მსესხებლისთვის“ გამოგზავნილი სესხის დაბრუნების შეცვლილი განრიგი სასესხო ხელშეკრულების განუყოფელი ნაწილი გახდება. აღნიშნულ დებულებასთან დაკავშირებით შევნიშნავთ, რომ, „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტი ახდენს საგარეო კრედიტის აღებასთან დაკავშირებული ხელშეკრულებების რატიფიცირებას. ამასთან, ვინაიდან შეცვლილი სესხის დაბრუნების განრიგი არსებითად წარმოადგენს ამ ხელშეკრულების ცვლილებას და, 5.5 მუხლის მიხედვით, ასევე, ამავე ხელშეკრულების განუყოფელ ნაწილს, ამგვარი ცვლილებები რატიფიცირებულ უნდა იქნეს საქართველოს პარლამენტის მიერ. შესაბამისად, ზემოაღნიშნული სასესხო ხელშეკრულების პროექტის 5.5 მუხლში უნდა განისაზღვროს, რომ „KfW“-ს მიერ გამოგზავნილი სესხის დაბრუნების შეცვლილი განრიგი ხელშეკრულების ნაწილი გახდება მხოლოდ აღნიშნულ განრიგზე „მსესხებლის“ თანხმობის გამოცხადებისა და საქართველოს პარლამენტის მიერ მისი რატიფიცირების შემდეგ. ამასთან, აღნიშნული შენიშვნა ხელშეკრულებაში ცვლილებების განხორციელების ფორმისა და მათი ძალაში შესვლის თაობაზე გასათვალისწინებელია ხელშეკრულების პროექტის 14.4 მუხლის მიმართაც, ვინაიდან, აღნიშნული დებულების თანახმად, ცვლილებები ხელშეკრულებაში შესაძლებელია, განხორციელდეს ზეპირი ფორმითაც.	სესხის დაბრუნების განრიგის შეცვლის შემთხვევაში იგი გახდება სასესხო ხელშეკრულების ნაწილი მხოლოდ მას შემდეგ რაც განხორციელდება საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული ყველა პროცედურა
	ხელშეკრულების პროექტის მე-14 მუხლის მიმართ, ზოგადად, შევნიშნავთ, რომ საკითხი ხელშეკრულების მარეგულირებელ სამართლად -	განხილულ იქნა საქართველო მთავრობის სხდომაზე ხელმოწერის უფლებამოსილების

	გერმანული სამართლის, ხოლო დავების გადაწყვეტის ფორმად - საერთაშორისო სავაჭრო პალატის წესების შესაბამისად მოქმედი საარბიტრაჟო ტრიბუნალის, განსაზღვრის თაობაზე უნდა გადაწყდეს მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე.	მინიჭების ეტაპზე და ჩანაწერი დარჩა უცვლელი
	ხელშეკრულების პროექტის 14.7 მუხლის თანახმად, „KfW“-ს ყველა მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს ხუთ (5) წელს. აღნიშნული ებულება ეწინააღმდეგება „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსს“, რომლის 129-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სახელშეკრულებო მოთხოვნებთან დაკავშირებით ხანდაზმულობის ვადა შეადგენს 3 (სამ) წელს. ამასთან, ხელშეკრულების პროექტის 14.7 მუხლი ხანდაზმულობის ვადის დენის დაწყებას უკავშირებს არა „KfW“-ს მიერ მოთხოვნის უფლების არსებობის გაგებას, არამედ იმ კალენდარული წლის დასასრულს, რომელშიც წარმოიშვა მოთხოვნა და „KfW“-მ შეიტყო ამის შესახებ. ზემოაღნიშნული წინააღმდეგობაში მოდის „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის“ 130-ე მუხლთან, რომლის თანახმად, ხანდაზმულობა იწყება მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან (მოთხოვნის წარმოშობის მომენტად კი ჩაითვლება დრო, როცა პირმა შეიტყო ან უნდა შეეტყო უფლების დარღვევის შესახებ). გარდა ზემოთქმულისა, გახანგრძლივებული ხანდაზმულობის ვადები ვრცელდება მხოლოდ „KfW“-ს მოთხოვნებზე, რაც ეწინააღმდეგება მხარეთა თანასწორობის პრინციპს. ყოველივე ზემომითითებულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, რომ ხსენებული მუხლი მთლიანად ამოღებულ იქნეს ხელშეკრულების პროექტიდან.	განხილულ იქნა საქართველო მთავრობის სხდომაზე ხელმოწერის უფლებამოსილების მინიჭების ეტაპზე და ჩანაწერი დარჩა უცვლელი
	ხელშეკრულების პროექტის 14.8 მუხლის მიმართ შევნიშნავთ, რომ საკითხი იმუნიტეტის მოხსნის თაობაზე საჭიროებს დამატებით შეფასებასა და გადაწყვეტას. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ამავე მუხლის „a“ ქვეპუნქტის ფარგლებში, შესაბამის წინადადებას მიზანშეწონილია, დაემატოს შემდეგი ჩანაწერი: „...“consular premises” including any bank accounts as defined in the Vienna Convention...“. ამასთან, ამავე მუხლის „d“ ქვეპუნქტის ფარგლებში მითითება „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის „21-ე მუხლზე“ უნდა შეიცვალოს ამავე კანონის „21 მუხლზე“ მითითებით.	განხილულ იქნა საქართველო მთავრობის სხდომაზე ხელმოწერის უფლებამოსილების მინიჭების ეტაპზე და ჩანაწერი დარჩა უცვლელი

	ხელშეკრულების პროექტის 14.9 მუხლის "ხ" ქვეპუნქტის მიმართ შევნიშნავთ, რომ ცალმხრივად, მხოლოდ „KfW“-სთვის დამატებით სასამართლოში დავის დაწყების უფლების მინიჭება არღვევს ხელშეკრულების მხარეთა თანასწორობის ზოგად პრინციპს, მით უფრო იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ მხარეები უკვე თანხმდებიან არბიტრაჟის წესით დავის განხილვაზე; შესაბამისად, აღნიშნული დებულება ამოღებულ უნდა იქნეს ხელშეკრულების პროექტის 14.9 მუხლიდან.	არ არის გათვალისწინებული დონორის მიერ, ვინაიდან აღნიშნული ჩანაწერი წარმოადგენს სტანდარტულ ჩანაწერს. ამასთან საკითხი განხილულ იქნა საქართველო მთავრობის სხდომაზე ხელმოწერის უფლებამოსილების მინიჭების ეტაპზე და ჩანაწერი დარჩა უცვლელი
	ამასთან, საკითხები: ა) ხელშეკრულების პროექტის 6.4 მუხლის თანახმად, მსესხებლისთვის უფლებამოვალეობების გაქვითვის უფლების შეზღუდვის; ბ) ხელშეკრულების პროექტის 6.8 მუხლის თანახმად, „KfW“-ს მიერ მოწოდებული ინფორმაციის „prima facie“ მტკიცებულებად მიღების; გ) ხელშეკრულების პროექტის მე-8 მუხლის „ხ“ ქვეპუნქტის მე-2 წინადადებით გათვალისწინებული ვალდებულების „მსესხებლის“ მიერ აღების; დ) ხელშეკრულების პროექტის მე-10 მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად, „მსესხებლის“ მიერ ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული სესხის სხვა არსებული თუ სამომავლო ვალდებულებების თანაბარი („pari passu“) მომსახურებით უზრუნველყოფის; ე) ხელშეკრულების პროექტის მე-11 მუხლის არსებული რედაქციით ჩამოყალიბების თაობაზე (ვინაიდან აღნიშნული რედაქციის მიხედვით, ხელშეკრულების შეწყვეტის უფლება აქვს მხოლოდ „KfW“-ს და, ამასთან, საქართველოს მხრიდან ბრალულობის არარსებობის შემთხვევებშიც, უნდა გადაწყდეს მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე.	განხილულ იქნა საქართველო მთავრობის სხდომაზე ხელმოწერის უფლებამოსილების მინიჭების ეტაპზე და ჩანაწერი დარჩა უცვლელი
საქართველოს საგარეო საქმეთა სამინისტრო	მიზანშეწონილია დოკუმენტის ქართულენოვანი ტექსტის ინგლისურენოვან ტექსტთან შესაბამისობაში მოყვანა და სტილისტიური გასწორება, მათ შორის: მე-2 მუხლის 2.3 პუნქტის ა) ქვეპუნქტის ინგლისურენოვანი რედაქცია განსხვავდება ქართული ვერსიისგან, ასევე გასწორებულია პუნქტების ნუმერაცია. ამასთან, ქართულენოვან ტექსტში გამოტოვებულია შემდეგი აბზაცის თარგმანი „the Borrower has met all requirements under its	არ არის გათვალისწინებული ვინაიდან აღნიშნული ჩანაწერის ფორმულირება შეიცვალა

	constitutional law and other applicable legal provisions for the valid assumption of all its obligations under this Agreement, and".	
	ფრაზა „მათ შორის ექვის თავიდან ასაცილებლად, ჩანაწერის გაკეთება KfW-ს განთავისუფლებასთან დაკავშირებით ყველა გადასახადისგან პროცენტის შემოსავალზე, გადასახდელულებისგან და სესხის გადაცემის მსგავსი ხარჯებისგან“ მიზანშეწონილია ჩაიწეროს შემდეგი რედაქციით „KfW სესხის გაცემისას საქართველოში დარიცხულ პროცენტზე გათავისუფლებულია საშემოსავლო გადასახადისგან და ყველა მოსაკრებლისგან და სხვა მსგავსი გადასახადისგან“	არ არის გათვალისწინებული ვინაიდან აღნიშნული ჩანაწერის ფორმულირება შეიცვალა
	მე-4 მუხლის 4.1 პუნქტის ა) ქვეპუნქტში ფრაზა „ევროს ბანკთაშორისი შეთავაზებული კურსისგან“ შეიცვალოს ფრაზით „ევროში ბანკთაშორისი შეთავაზებული საპროცენტო განაკვეთით“	გათვალისწინებულია. პუნქტის რედაქცია ჩასწორდა შემოთავაზებული ფორმით
	„საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, აღნიშნული დოკუმენტი არ წარმოადგენს საერთაშორისო ხელშეკრულების პროექტს, ვინაიდან შეთანხმება რეგულირდება გერმანიის კანონმდებლობით, შეთანხმების 14.6 მუხლის თანახმად	იქნება გათვალისწინებული. შეთანხმების დადების ყველა პროცედურა ხორციელდება „სახელმწიფო ვალის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა დაცვით
საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	შენიშვნები არ გააჩნია	
საქართველოს ეროვნული ბანკი	შენიშვნები არ გააჩნია	
საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო	შენიშვნები არ გააჩნია	